

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 kwietnia 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych

II Oddział w Ł. stwierdził, że E. W. nie podlega od dnia 1 października 2018 r. ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik zatrudniony u płatnika składek – (...) Spółka z o.o. w Ł. podnosząc pozorność zawartej umowy o pracę mającej na celu obejście przepisów prawa i uzyskanie pracowniczego tytułu do ubezpieczeń społecznych oraz skorzystanie ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego w związku z ciążą, a nie w celu rzeczywistego świadczenia pracy. Organ rentowy podkreślił, że w toku postępowania nie zostały przedłożone dowody na wykonywanie pracy, a w krótkim okresie po zgłoszeniu od 22.10.2018 r. jako pracownika, bo od 12.12.2018 r. E. W. stała się niezdolna do pracy w związku z chorobą powstałą w okresie ciąży. Niezdolność do pracy trwa nadal. (decyzja k. 1-10 akt ZUS)

Od powyższej decyzji wnioskodawczyni E. W. złożyła w dniu 22 maja 2019 r. odwołanie do Sądu Okręgowego w Łodzi wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez stwierdzenie, że jako pracownik płatnika składek (...) Spółka z o.o. w Ł. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu oraz wypadkowemu od dnia 1 października 2018 r. Ubezpieczona podniosła, że powyższa decyzja jest krzywdząca, gdyż faktycznie świadczyła ona pracę zgodnie z treścią zawartej umowy. (odwołanie k. 22)

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie wywodząc jak w zaskarżonej decyzji nadto profesjonalny pełnomocnik ZUS wniósł o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. (odpowiedź na odwołanie k. 5 - 6)

Na rozprawie w dniu 8 września 2020 r. zainteresowany G. W. reprezentujący płatnika - (...) Spółkę z o.o. w Ł. przyłączył się do stanowiska wnioskodawczyni. (e-protokół rozprawy z dnia 8.09.2020 r. oświadczenie zainteresowanego 00:01:52, płyta CD k. 106)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

E. W. urodziła się w dniu (...), legitymuje się niepełnym wyższym wykształceniem. W latach 2007 – 2010 studiowała na Uniwersytecie (...) kierunku – (...) Zasobami Ludzkimi, nie złożyła pracy licencjackiej. Od 2012 r. do kwietnia 2020 r. była zatrudniona w firmie (...), tj. w Wojewódzkim Ośrodku (...) z J. Obcych w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku pracownika administracyjno – biurowego z minimalnym wynagrodzeniem. Do 31.12.2019 r. przebywała u tego pracodawcy na urlopie wychowawczym. (bezsporne, a nadto kwestionariusz osobowy w nienumerowanych aktach ZUS, zeznania wnioskodawczyni 00:02:19, płyta CD k. 106 w zw. z 00:33:17 – 00:33:17, płyta CD k. 254)

(...) Spółka z o.o. w Ł. została zawiązana w dniu 12.09.2018 r. Prezesem Zarządu Spółki i jej udziałowcem jest zainteresowany G. W., M. W. (1) – małżonka G. W. jest współnikiem i współudziałowcem. Przeważającym przedmiotem działalności tej spółki są roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych, wykonywanie instalacji elektrycznych, wykonywanie instalacji wodno – kanalizacyjnych, ciepłych, gazowych i klimatyzacyjnych. Spółka zawiera z innymi osobami głównie umowy zlecenia w zależności od potrzeb. (odpis z KRS w nienumerowanych aktach ZUS, zeznania wnioskodawczyni 00:02:19, płyta CD k. 106 w zw. z 00:33:17 – 00:33:17, płyta CD k. 254)

Wnioskodawczyni i zainteresowany są rodzeństwem. (okoliczność bezsporna)

W 2018 r. wnioskodawczyni miała jedno dziecko urodzone w październiku 2016 r. i przebywała na urlopie wychowawczym. Gdy zaszła w pierwszą ciążę to ówczesny pracodawca - G. K. powiadomiła ją, że jest niezadowolona z tego faktu i ubezpieczona nie miała już możliwości powrotu do tej firmy. Podczas urlopu wychowawczego E. W. szukała nowego zatrudnienia, aby mieć się z czego utrzymać. W okresie urlopu wychowawczego była na utrzymaniu rodziców – emerytów, z którymi zamieszkiwała. We wskazanym okresie brat ubezpieczonej - G. W. dokonywał

przekształcenia swojej jednoosobowej działalności gospodarczej w spółkę z o.o. i w związku z tym potrzebował pracownika, który sprawowałby pieczę nad budowami prowadzonymi przez jego firmę. Zainteresowany zaproponował wnioskodawczyni umowę o pracę, gdyż szukał do pracy w swojej spółce rzetelnej i zaufanej osoby. Płatnik zakładał też, że wnioskodawczyni będzie dyspozycyjna i w razie potrzeby będzie jeździć do kontrahentów, gdyż jej dzieckiem będą w tym czasie opiekować się rodzice. Zainteresowany w tym celu prowadził rozmowy z wnioskodawczynią już od czerwca 2018 r. (zeznania wnioskodawczyni 00:02:19, płyta CD k. 106 w zw. z 00:33:17 – 00:33:17, płyta CD k. 254, zeznania zainteresowanego 00:30:26- 00:46:02, płyta CD k. 106 w zw. z 00:36:12 i 00:36:18, płyta CD k. 254)

W dniu 1 października 2018 r. E. W. zawarła z G. W. reprezentującym (...) Spółkę z o.o. w Ł., umowę o pracę na czas nieokreślony od dnia 1 października 2018 r. na stanowisku projekt menagera w pełnym wymiarze czasu pracy z wynagrodzeniem miesięcznym w kwocie 5.650 zł brutto. (umowa o pracę w nienumerowanych aktach ZUS)

E. W. przedłożyła orzeczenie podpisane przez lekarza do badań profilaktycznych o jej zdolności do pracy na stanowisku projekt menagera z dnia 1.10.2018 r. (orzeczenie lekarskie w nienumerowanych aktach ZUS)

Wnioskodawczyni przed przystąpieniem do pracy odbyła wstępne szkolenie z zakresu BHP. (karta szkolenia wstępnego w dziedzinie BHP w nienumerowanych aktach ZUS)

Płatnik składek w dniu 22.10.2018 r. dokonał zgłoszenia wnioskodawczyni do ubezpieczenia emerytalnego, rentowego, chorobowego, wypadkowego oraz zdrowotnego z tytułu zawartej umowy o pracę od dnia 1.10.2018 r. (bezsporne)

Ubezpieczona otrzymała pisemny zakres obowiązków pracowniczych, zgodnie z którym miało do niej należeć: pozyskiwanie nowych pracowników, badanie rynku pracy, prowadzenie rekrutacji, wdrażanie nowych pracowników na stanowisko pracy, tworzenie planu pracy dopasowanego do zlecenia celem zmaksymalizowania efektywności prac, nadzorowanie pracy zespołu oraz rozwiązywanie konfliktów, kontrola jakościowa wykonywanych prac, kontrola ilościowa zużytych materiałów, tworzenie raportów prowadzonych prac pozyskiwanie nowych klientów, spotkania z inwestorami, negocjacje budżetu oraz warunków. (zakres obowiązków w nienumerowanych aktach ZUS)

Wnioskodawczyni faktycznie podjęła zatrudnienie w firmie płatnika od dnia 1.10.2018 r. zgodnie z treścią zawartej umowy o pracę. E. W. na początku świadczyła pracę na terenie budowy hal produkcyjnych i magazynowych (...) pod W.. Pojechała tam i mieszkała w wynajętej stacji. Jedynie na weekend wracała do Ł.. Wówczas jej dzieckiem zajmowali się rodzice oraz jej partner. Wnioskodawczyni zliczała wszystkie zużyte materiały na tej budowie przed wystawieniem faktury. Robiła to z pomocą brata, który udzielał jej stosownego przeszkolenia. Wnioskodawczyni uczyła się od zainteresowanego w jaki sposób dokonuje się opisu i jakich używa się skrótów. Wcześniej jej brat sam zajmował się tymi obliczeniami. Ubezpieczona dokonywała także pomiarów. Na tej budowie ubezpieczona przebywała przez okres około jednego miesiąca. Następna budowa była prowadzona w T. w Szpitalu im. (...). Tam też wnioskodawczyni robiła pomiary na każdym poziomie, gdzie były położone koryta pod przewody. Tam również pracowała razem z bratem. Prace na tej budowie wykonywała inna firma zainteresowanego o nazwie (...), natomiast w ramach drugiej spółki (...) były wykorzystywane materiały i robione pomiary. Przy dokonywaniu pomiarów ubezpieczona wykorzystywała plany papierowe, na które nanoszone są wykonane przez pracowników prace. Ubezpieczona pomagała także przy negocjacjach ze względu na znajomość języka niemieckiego, gdyż firma płatnika współpracowała z Niemcami. Praca na tej budowie trwała około miesiąca i również ubezpieczona mieszkała poza Ł.. Trzecia budowa była prowadzona w K., ale była ona mniejsza. Tam wnioskodawczyni pracowała od 1 do 11 grudnia 2018 r., kiedy to otrzymała zwolnienie lekarskie z związku z kolejną ciążą. Na terenie budów wnioskodawczyni była codziennie po około 10 godzin dziennie. Z każdego obmiaru ubezpieczona sporządzała stosowną dokumentację a także zastawienia materiałów i obmiaru opatrzone datą i własnoręcznym podpisem. Wnioskodawczyni otrzymała służbowego laptopa i dokumenty tworzyła w programie E.. Ubezpieczona nie otrzymała samochodu służbowego, gdyż jeździła samochodem służbowym razem z bratem. Koszty przebywania wnioskodawczyni na stacji pokrywał pracodawca. Wnioskodawczyni podpisywała listę obecności oraz kwitowała odbiór wynagrodzenia na liście płac. W dalszej przyszłości ubezpieczona miała zajmować się organizowaniem zespołu do wykonania poszczególnych zadań.

(zeznania wnioskodawczynie 00:02:19 – 00:20:29, płyta CD k. 106 w zw. z 00:33:17 – 00:33:17, płyta CD k. 254, zeznania zainteresowanego 00:30:26- 00:46:02, płyta CD k. 106 w zw. z 00:36:12 i 00:36:18, płyta CD k. 254, zeznania świadka M. W. (1) 01:03:09 -01:24:55, płyta CD k. 106, zeznania świadka M. W. (2) 01:26:04 – 01:33:20, płyta CD k. 106, zeznania świadka R. W. 00:06:04 – 00:13:22, płyta CD k. 254, zeznaia świadka D. M. 00:17:08 – 00:23:11, płyta CD k. 106, zeznania świadka P. D. 00:25:08, płyta CD k. 254, dokumentacja dotycząca obmiarów i zestawienia materiału i obmiaru, lista płac, lista obecności w nienumerowanych aktach ZUS)

W dacie podpisania umowy o pracę ubezpieczona nie wiedziała, że jest w ciąży i dlatego nie poinformowała o tym przyszłego pracodawcy. Ubezpieczona podczas badania lekarskiego odbytego w dniu 12.12.2018 r. dowiedziała się, że jest w ciąży i otrzymała wówczas skierowanie na leczenie szpitalne, gdyż lekarz zlecił wykonanie badań z uwagi na podejrzenie ciąży powikłanej chorobą układu krążenia. Od dnia 12 grudnia 2018 r. E. W. stała się niezdolna do pracy z powodu choroby przebiegającej w okresie ciąży. Dziecko urodziła w kwietniu 2020 r. i od tej daty przebywała na urlopie macierzyńskim. Obecnie korzysta z urlopu wychowawczego ze względu na pandemię (...) 19. (skierowanie do szpitala k. 126, karta ciąży k. 248, dokumentacja medyczna z (...) k. 127 – 187, zeznania wnioskodawczynie 00:02:19 – 00:20:29, płyta CD k. 106 w zw. z 00:33:17 – 00:33:17, płyta CD k. 254, zeznania zainteresowanego 00:30:26- 00:46:02, płyta CD k. 106 w zw. z 00:36:12 i 00:36:18, płyta CD k. 254, zeznania świadka M. W. (1) 01:03:09 -01:24:55)

W okresie usprawiedliwionej nieobecności w pracy ubezpieczonej płatnik zatrudnił na jej miejsce M. W. (1) z tym samym wynagrodzeniem. M. W. (1) pomagała zainteresowanemu w niektórych czynnościach także jeszcze przed przejściem ubezpieczonej na zwolnienie lekarskie. Wnioskodawczynie wszystkie sporządzone przez siebie dokumenty udostępniła M. W. (1), która to na początku 2019 r. wystawiła faktury w oparciu o te zgromadzone dane. M. W. (1) przejęła wszystkie obowiązki wnioskodawczynie. Wyżej wymieniona również jeździła na tereny budów na min. kilkudniowe pobyty i tam wykonywała pomiary koryt, w których umieszcza się kable. Mierzyła je dalomierzem. Po zrobieniu pomiaru zapisywała go. Niekiedy również zapisywała jakie elementy zostały dodatkowo zamontowane. (zeznania wnioskodawczynie 00:02:19 – 00:20:29, płyta CD k. 106 w zw. z 00:33:17 – 00:33:17, płyta CD k. 254, zeznania zainteresowanego 00:30:26- 00:46:02, płyta CD k. 106 w zw. z 00:36:12 i 00:36:18, płyta CD k. 254, zeznania świadka M. W. (1) 01:03:09 -01:24:55, płyta CD k. 106, zeznania świadka D. M. 00:17:08 – 00:23:11, płyta CD k. 106)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o całokształt materiału dowodowego zebranego w sprawie, w szczególności o dokumenty zawarte w aktach sprawy, w tym w aktach osobowych wnioskodawczynie z firmy (...) Spółki z o.o. w Ł., w szczególności: umowy o pracę, listy obecności, listy płac, orzeczenie lekarskie, nadto w oparciu o dokumentację medyczną związaną z przebiegiem ciąży oraz o dokumenty znajdujące się w załączonych do akt sprawy aktach ZUS z przebiegu kontroli doraźnej u płatnika składek oraz o zeznania wnioskodawczynie E. W. i zainteresowanego G. W. a także o zeznania świadków - pracowników płatnika i zarazem współpracowników wnioskodawczynie a także świadka kontrahenta płatnika – R. W..

Świadkowie ci jednoznacznie potwierdzili, że w spornym okresie ubezpieczona faktycznie wykonywała czynności pracownicze na terenach budów prowadzonych przez firmę płatnika w postaci przede wszystkim czynności dokonywania pomiarów i dokumentowania tego faktu w stosownej dokumentacji.

Sąd dał wiarę zeznaniom wyżej wymienionych osób, w których wskazywali oni na realność zawartej umowy o pracę między E. W. a zainteresowanym oraz faktyczne świadczenie przez nią pracy w ramach powyższej umowy. W ocenie Sądu zeznania odwołującej się, zainteresowanego oraz świadków w tym zakresie są jasne, logiczne, wzajemnie niesprzeczne i uzupełniające się oraz pozostają w zgodności z pozostałym zebrany w sprawie materiałem dowodowym w postaci dokumentów.

Wskazać trzeba zaś, że na uzasadnienie swojej wersji Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie przedstawił w toku procesu żadnych dowodów oraz zasadnie nie podważył załączonych do akt dokumentów i zeznań wnioskodawczynie, zainteresowanej oraz świadków. Organ rentowy jest stroną postępowania, która, jak każda strona procesu, jest zobligowana do wykazania twierdzeń, z których wywodzi skutki prawne (art. 232 k.p.c.). W postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych organ rentowy ma pozycję strony (art. 477¹⁰ § 1 k.p.c.), więc powinien przejawiać

odpowiednią aktywność dowodową, w przeciwnym razie ponosi negatywne skutki prawne swej bierności, polegające zwłaszcza na zmianie wydanej decyzji. (vide wyrok SA w Katowicach z dnia 19.11.2013 r., III AUa 2476/12, opubl. LEX nr 1394193)

W tym stanie rzeczy zgromadzonym dowodom Sąd dał wiarę w całości, a dokonując oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd uznał, że jest on wystarczający, aby wyjaśnić sporną okoliczność – a mianowicie czy zawarta przez E. W. umowa o pracę nosiła cechy pozorności i czy została zawarta jedynie dla uzyskania pracowniczego tytułu do ubezpieczeń społecznych i skorzystania ze świadczeń z ubezpieczenia w związku z ciężką chorobą.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołanie E. W., w świetle zgromadzonego materiału dowodowego, zasługuje na uwzględnienie i powoduje zmianę zaskarżonej decyzji.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 1 i 13 ust 1 pkt 1 Ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2020 r., poz. 266 ze zmianami), obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym, rentowym, chorobowym i wypadkowym - podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

Według art. 22 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (tekst jednolity Dz. U z 2019 r., poz. 1040 ze zmianami), przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą osobiste (nie może on wyręczyć się w pracy inną osobą) i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania. Dla stwierdzenia cechy stosunku pracy z reguły wskazuje się na takie elementy jak: określony czas pracy i określone miejsce wykonywania czynności, podporządkowanie pracownika regulaminowi pracy oraz poleceniom kierownictwa co do miejsca czasu i sposobu wykonywania pracy, obowiązek wykonywania poleceń przełożonych.

Stosownie zaś do treści art. 1 ust 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. Nr 60 poz. 636 z późn. zm.), pracownikom, w razie choroby lub macierzyństwa, przysługują świadczenia pieniężne na warunkach i w wysokości określonych ustawą.

Natomiast zgodnie z treścią art. 4 w ust 1 i 2 ustawy zasiłkowej, ubezpieczony podlegający obowiązkowo ubezpieczeniu nabywa prawo do zasiłku chorobowego po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego.

Zgodnie ze stanowiskiem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest faktycznie realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego

w Ł. z dnia z dnia 17 stycznia 2006 roku III AUa 433/2005, Wspólnota (...)). Podleganie pracowniczemu tytułowi ubezpieczenia społecznego jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, **ile legitymowaniem się statusem pracownika faktycznie świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy** (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2005 roku o sygn. akt II UK 43/05, OSNAPiUS rok 2006/15 – 16/251).

W niniejszej sprawie odwołująca się – E. W. zawarła z G. W. reprezentującym (...) Spółkę z o.o. w Ł. w dniu 1 października 2018 r. umowę o pracę, która stanowiła stosowną podstawę do zastosowania w/w regulacji i przyjęcia, iż uzyskała ona prawo do świadczeń określonych w ustawie zasiłkowej. Jednakże ważność tej umowy została przez organ rentowy niesłusznie zakwestionowana. Niewątpliwie bowiem umowa o pracę z dnia 1 października 2018 r. nie została

zawarta dla pozoru, jest ważna i nie ma do niej zastosowania przepis art. 83 k.c. oraz nie jest ona także sprzeczna z zasadami współżycia społecznego oraz nie zmierza do obejścia prawa w świetle art. 58 k.c.

W myśl art. 58 § 1 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy.

Nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. (art.58 § 2 k.c.)

Po pierwsze podkreślić należy, iż zawarcie przedmiotowej umowy o pracę nie miało na celu obejścia przepisów ustawy, gdyż osiągnięcie wskazanych przez organ rentowy celów jest zgodne z ustawą. Nawiązanie stosunku pracy powoduje konsekwencje prawne nie tylko w sferze prawa pracy, ale i w innych dziedzinach prawa. Jednym z takich skutków jest prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego na wypadek ziszczenia się określonych w ustawie warunków. Skutek ten po ich spełnieniu powstaje z mocy prawa. Nie można zatem wiązać zawarcia umowy o pracę, choćby zmierzała wyłącznie do uzyskania świadczeń ubezpieczeniowych, z zamiarem obejścia prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z 4 sierpnia 2005 r. II UK 320/04, opubl: OSNAPiUS rok 2006, Nr. 7-8, poz. 122; zdanie odrębne do wyroku Sądu Najwyższego z 14 lipca 2005 r. II UK 278/04, opubl: OSNAPiUS rok 2006, Nr. 7-8, poz. 116). Cel w postaci objęcia ubezpieczeniem społecznym i uzyskania z niego świadczeń nie jest bowiem sprzeczny z ustawą ani nie zmierza do jej obejścia, a przeciwnie - co zostało już wcześniej powiedziane - jest konsekwencją uzyskania statusu pracownika.

Zgodnie z treścią art. 83 k.c. w związku z art. 300 k.p. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozoru. Złożenie oświadczenia woli dla pozoru oznacza, że osoba oświadczająca wolę nie chce, aby powstały skutki prawne, jakie zwykle prawo łączy ze składanym przez nią oświadczeniem. Inaczej mówiąc strony niejako udawałyby, że dokonują jakiejś czynności prawnej np. zawierają umowę o pracę.

Podkreślenia w tym miejscu wymaga, na co Sąd Najwyższy wielokrotnie zwracał uwagę, iż nie skutkuje w sferze prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego **tylko taka umowa o pracę, która nie wiąże się z faktycznym wykonywaniem tej umowy, a zgłoszenie do ubezpieczenia następuje tylko pod pozorem istnienia tytułu ubezpieczenia w postaci zatrudnienia**. Chodzi tu zatem o "fikcyjne" zawarcie umowy, gdzie następuje zgłoszenie do ubezpieczenia społecznego jako pracownika osoby, która w rzeczywistości pracy nie świadczyła (wyrok Sądu Najwyższego z 16 marca 1999 r. II UKN 512/98, opubl: OSNAPiUS rok 2000, Nr. 9, poz. 36; wyrok Sądu Najwyższego z 28 lutego 2001 r. II UKN 244/00, opubl: OSNAPiUS rok 2002, Nr. 20, poz. 496; wyrok Sądu Najwyższego z 17 grudnia 1996 r. II UKN 32/96, opubl: OSNAPiUS rok 1997, Nr. 15, poz. 275; wyrok Sądu Najwyższego z 4 sierpnia 2005 r. II UK 320/04, opubl: OSNAPiUS rok 2006, Nr. 7-8, poz. 122; wyrok Sądu Najwyższego z 4 sierpnia 2005 r. II UK 320/04, opubl: OSNAPiUS rok 2006, Nr. 7-8, poz. 122; wyrok Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2005 r. II UK 141/04, opubl: OSNAPiUS rok 2005, Nr. 15, poz. 235, str. 712).

W świetle poczynionych w rozpoznawanej sprawie ustaleń faktycznych nie można mówić o pozorności oświadczeń woli w zawarciu umowy o pracę. Postępowanie dowodowe wykazało bowiem, iż wnioskodawczyni pracę podjęła i ją faktycznie świadczyła od dnia 1 października 2018 r., a pracodawca – świadczenie to przyjmował, płacąc umówione wynagrodzenie. (por. wyrok SN z dnia 18 października 2005 roku o sygn. akt II UK 43/05, OSNAPiUS rok 2006/15 - 16/251 oraz wyrok SN z dnia 25 stycznia 2005 roku, II UK 141/04, OSNP 2005/15/235)

Ustawodawstwo polskie nie ukształtowało zakazu zatrudniania kobiet w ciąży, a przeciwnie, odmowa zatrudnienia kobiety tylko z tej przyczyny, że jest w ciąży, byłaby uznana za dyskryminację ze względu na płeć na podstawie art. 18^{3a} § 1 i art. 18^{3b} § 1 pkt 1 KP (por. wyrok SN z 11.1.2006 r., II UK 51/05, (...) Nr (...), s. 34).

Trudno uznać, że dążenie do uzyskania przez zawarcie umowy o pracę ochrony gwarantowanej pracowniczym ubezpieczeniem społecznym może być zakwalifikowane jako zmierzające do dokonania czynności sprzecznej z prawem albo mającej na celu obejście prawa. Przeciwnie, jest to zachowanie rozsądne i uzasadnione zarówno z osobistego, jak i społecznego punktu widzenia.

Już same okoliczności zawarcia spornej umowy o pracę nie świadczą o jej pozorności bowiem E. W. miała realny powód do zatrudnienia w firmie płatnika na umowę o pracę, podobnie jak i płatnik do zatrudnienia wnioskodawczynie.

Gdy ubezpieczona w 2016 r. zaszła w pierwszą ciążę to ówczesny pracodawca powiedział jej, że jest niezadowolony z tego faktu i ubezpieczona nie miała już faktycznie powrotu do tej firmy. Podczas urlopu wychowawczego w 2018 r. szukała nowego zatrudnienia, aby mieć środki finansowe. W okresie urlopu wychowawczego była ona na utrzymaniu rodziców – emerytów, z którymi zamieszkiwała. We wskazanym okresie zaś brat ubezpieczonej - G. W. dokonywał przekształcenia swojej jednoosobowej działalności gospodarczej w spółkę z o.o. i w związku z tym potrzebował nowego pracownika, który sprawowałby pieczę nad budowami prowadzonymi przez jego firmę. Zainteresowany zaproponował wnioskodawczynie umowę o pracę, gdyż szukał do pracy w swojej spółce rzetelnej i zaufanej osoby.

W przedmiotowej sprawie ponad wszelką wątpliwość ustalono, że spornym okresie od dnia 1 października 2018 r. E. W. posiadała status pracownika, bowiem faktycznie wykonywała ona osobiście pracę określonego rodzaju na rzecz pracodawcy, pod którego kierownictwem pozostawała i którego polecenia służbowe wykonywała, który tą świadczoną przez nią pracę przyjmował. Z tytułu wykonywanej pracy pobrała wynagrodzenie, które było adekwatne do rodzaju powierzonych jej obowiązków oraz stanowiska pracy.

O okoliczności, że wnioskodawczynie faktycznie wykonywała swą pracę w granicach powierzonych jej obowiązków świadczą zeznania wnioskodawczynie, zainteresowanego oraz wszystkich świadków – pracowników płatnika oraz jego kontrahenta, którym Sąd dał wiarę i które nie zostały w żaden sposób obalone przez stronę przeciwną (art. 6 k.c.).

Z zebranego materiału dowodowego wynika, że wnioskodawczynie faktycznie podjęła zatrudnienie w firmie płatnika od dnia 1.10.2018 r. zgodnie z treścią zawartej umowy o pracę. E. W. nie miała sztywnych godzin pracy, ale pracowała co najmniej po 8 godzin dziennie (40 godzin tygodniowo) od poniedziałku do piątku. Podpisywała listy obecności i była rozliczana z czasu pracy. Wnioskodawczynie świadczyła pracę na terenie budów prowadzonych przez firmę płatnika w różnych rejonach Polski, tj.: na terenie budowy hal produkcyjnych i magazynowych (...) pod W., w T. w Szpitalu im. (...) oraz budowy prowadzonej w K..

Wnioskodawczynie zliczała wszystkie zużyte materiały na budowie przed wystawieniem faktury. Ubezpieczona także dokonywała tam pomiarów na każdym poziomie, gdzie były położone koryta pod przewody. Przy dokonywaniu pomiarów wykorzystywała ona plany papierowe, na które nanoszone są wykonane przez pracowników prace. Z każdego obmiaru ubezpieczona sporządziła stosowną dokumentację a także zastawienia materiałów i obmiaru opatrzone datą i własnoręcznym podpisem. Ubezpieczona pomagała także przy negocjacjach ze względu na znajomość języka niemieckiego, gdyż firma płatnika współpracowała z Niemcami. Wnioskodawczynie otrzymała służbowego laptopa i dokumenty tworzyła w programie E.. Na budowy wnioskodawczynie jeździła z zainteresowanym, którego polecenia wykonywała. Płatnik wypłacał ubezpieczonej stałe wynagrodzenie za wykonaną pracę.

Zaznaczyć przy tym należy, że brak ścisłego ustalenia godzin pracy wcale nie przemawia za uznaniem, że ubezpieczona nie świadczyła pracy w ramach ważnego stosunku pracy. Prawo pracy bowiem nie zawsze wymaga, aby godziny wykonywania pracy przez poszczególnych pracowników były sztywno wyznaczone przez pracodawcę czego najlepszym przykładem są przepisy o zadaniowym czasie pracy (art. 140 kp) (tak komentarz do art. 22 kp autorstwa Kazimierza Jaśkowskiego, stan prawny na 01.01.2014 r., LEX)

Mając na względzie wszystkie wskazane wyżej okoliczności uznać należy, że wnioskodawczynie faktycznie świadczyła pracę na podstawie umowy o pracę.

Charakter zawartej z wnioskodawczynią spornej umowy stanowił cechy typowe tylko i wyłącznie dla umowy o pracę, takie jak przede wszystkim element podporządkowania (nadrzędny pracodawca podległy pracownik, obowiązek wykonywania poleceń) – tym elementem umowa o pracę różni się od umów cywilno – prawnych (równouprawnienie). W spornej umowie określono też takie podstawowe elementy umowy o pracę jak wynagrodzenie adekwatne do powierzonych czynności.

W tym stanie rzeczy należało przyjąć, że E. W. rzeczywiście świadczyła pracę na rzecz (...) Spółki z o.o. w Ł. w ramach umowy o pracę z dnia 1.10.2018 r. Powyższe w ocenie Sądu jest jak najbardziej wiarygodne i zostało w toku postępowania udowodnione.

W tej sytuacji zdaniem Sądu nie można podzielić stanowiska reprezentowanego przez organ rentowy, że ubezpieczona podjęła zatrudnienie jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

O pozorności można mówić jedynie wówczas, gdy oświadczenie woli złożone jest drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. A zatem strony niejako udawałyby, że dokonują jakiejś czynności prawnej np. zawierają umowę o pracę.

Jak już wyżej wskazano zainteresowany miał realne powody do zawarcia umowy o pracę z wnioskodawczynią.

Podkreślić należy, że stan zdrowia wnioskodawczynie nie stanowił przeszkody do zawarcia spornej umowy o pracę. Lekarz do badań profilaktycznych nie znalazł przeciwwskazań do świadczenia pracy przez ubezpieczoną i wystawił zaświadczenie o jej zdolności do pracy na stanowisku projekt menagera. W dacie zawarcia spornej umowy zarówno sama wnioskodawczynie nie wiedziała o ciąży jak i płatnik. Wizyta lekarska w trakcie, której stwierdzono ciążę odbyła się w dniu 12 grudnia 2018 r., wnioskodawczynie do tego czasu czuła się dobrze i kontynuowała zatrudnienie. Dopiero w dniu 12 grudnia 2018 r. okazało się, że wymaga ona zwolnienia lekarskiego.

Do dnia niezdolności do pracy spowodowanej chorobą w okresie ciąży, tj. do 12.12.2018 r. ubezpieczona codziennie faktycznie wykonywała swoją pracę i otrzymała za nią wynagrodzenie. Uwzględniając wszystkie wskazane wyżej okoliczności należy uznać, że niewątpliwie brak było po obydwu stronach zgody na zatrudnienie pozorne. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie wykazał zasadnie, że między stronami było porozumienie w tym zakresie lub zgoda stron na pozorność zatrudnienia.

Z uwagi na urlop macierzyński i zwolnienie lekarskie wnioskodawczynie płatnik zatrudnił na jej miejsce M. W. (1) z tym samym wynagrodzeniem.

Mając na względzie poglądy Sądu Najwyższego wyrażone w przytoczonych orzeczeniach, Sąd Okręgowy przyjął, że w sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę o pracę było nawiązanie stosunku pracy i doszło do faktycznego świadczenia pracy przyjmowanego przez pracodawcę za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu jej stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego (np. ciąży), nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa bądź, że jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

Podkreślić bowiem należy, że wnioskodawczynie zawarła umowę o pracę, gdy stan jej zdrowia i ciąży był dobry. Mając powyższe na uwadze Sąd doszedł do przekonania, iż decyzja organu rentowego wydana została w oparciu o błędnie ustalony stan faktyczny i nie znajduje ona oparcia w realiach niniejszej sprawy.

Wskazać na marginesie trzeba, że zaskarżona decyzja ZUS ma jedynie charakter ustalający. Decyzja ta porządkuje okresy podlegania ubezpieczeniom. Niezbędnym jest bowiem ustalenie za jaki okres, z jakiego tytułu istniał bądź nie istniał obowiązek podlegania określonym ubezpieczeniom. Kwestia wysokości wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek nie była zaś przedmiotem tej decyzji.

Mając na względzie wszystkie wskazane wyżej okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w sentencji wyroku uznając odwołanie wnioskodawczynie za zasadne.

K.B